

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o kulturze fizycznej
(druk nr 699)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Opiniowana ustawa zmienia ustawę z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej.

Zgodnie z nowelizacją osoba uprawiająca narciarstwo lub snowboard, do ukończenia 15 roku życia, obowiązana będzie używać w czasie jazdy kasków ochronnych odpowiadających właściwym warunkom technicznym.

Ustawa stanowi ponadto, że osoba która mając obowiązek opieki lub nadzoru nad małoletnim do ukończenia 15 roku życia dopuszcza do uprawiania narciarstwa lub snowboardu przez tego małoletniego bez kasku ochronnego, popełnia wykroczenie zagrożone karą grzywny albo karą nagany.

Termin wejścia w życie ustawy został określony na 30 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił opiniowaną ustawę na 53. posiedzeniu w dniu 5 listopada 2009 r.

Projekt ustawy został wniesiony przez Komisję Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki. Komisja ta była także właściwą w trakcie rozpatrywania projektu przez Sejm. Sprawozdanie komisji zawierało szereg poprawek o charakterze porządkującym - uzupełniającym, mieszczących się w meritum przedłożenia. Najważniejsza poprawka dotyczyła obniżenia wieku narciarzy, których dotyczyć ma obowiązek jazdy w kasku z 18 na 15 lat. Projekt uzyskał aprobowane stanowisko Rady Ministrów. W trakcie drugiego czytania nie zostały zgłoszone nowe poprawki. Ustawa została uchwalona w brzmieniu zaproponowanym przez komisję.

III. Uwagi ogólne

1. Opiniowana ustawa wprowadzając obowiązek jazdy w kasku ochronnym ingeruje w sferę praw i wolności konstytucyjnych.

Zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw (zasada proporcjonalności).

Zgodnie z Konstytucją prawa i wolności człowieka nie mają, więc charakteru absolutnego i mogą podlegać ograniczeniom. Należy jednak pamiętać, że w świetle ugruntowanego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, stosownie do zasady proporcjonalności, ograniczenia wolności i praw są dopuszczalne, jeżeli:

1) wprowadzona regulacja ustawowa jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków (jest przydatna);

2) regulacja ta jest wymagana do ochrony interesu publicznego, któremu służy (jest niezbędna);

3) jej korzyści pozostają w odpowiedniej proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na obywatela (jest proporcjonalna w ścisłym tego słowa znaczeniu)¹.

Wydaje się, że projektodawcy opiniowanej ustawy nie przedstawili wystarczających argumentów pozwalających przesądzić o konstytucyjności wprowadzanych ograniczeń praw i wolności obywatelskich.

2. Nakładany opiniowaną ustawą obowiązek jazdy na nartach w kasku dotyczyć ma osób, które nie ukończyły piętnastego roku życia. Również w tym wypadku projektodawcy ustawy nie dostarczyli wystarczających argumentów przemawiających za potrzebą różnicowania podmiotów prawa ze względu na ich wiek. Może to budzić wątpliwości w świetle art. 32 Konstytucji wprowadzającego zasadę równości. Trudno bowiem znaleźć argumenty przemawiające za ustanowieniem granicy wieku na poziomie 15 lat, a nie (na przykład) 16 lat. Tym bardziej, że w projekcie ustawy granica ta wynosiła 18 lat.

¹ np. wyroki TK z: 11 kwietnia 2000 r., sygn. K. 15/98, OTK ZU nr 3/2000, poz. 86; 11 kwietnia 2006 r., sygn. SK 57/04, OTK ZU nr 4/A/2006, poz. 43 oraz 2 lipca 2007 r., sygn. K 41/05, OTK ZU nr 7/A/2007, poz. 72

3. Termin wejścia w życie opiniowanej ustawy został określony na 30 dni od dnia ogłoszenia. Wobec tak zakreślonej *vacatio legis* najszybszy możliwy termin wejścia w życie zmian wprowadzanych ustawą przypadnie na styczeń 2010 r. (przy założeniu przyjęcia ustawy przez Senat bez poprawek oraz podpisania ustawy przez Prezydenta RP bez wykorzystania znacznej części z konstytucyjnego terminu na złożenie podpisu pod ustawą). Realny termin wejścia w życie ustawy może, więc nie znaleźć uzasadnienia wobec celu, jakim w założeniu projektodawców ustawy jest ochrona zdrowia i życia osób uprawiających narciarstwo.

Należy też pamiętać, że w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego dokonywane zmiany w prawie nie powinny zaskakiwać adresatów, powinny natomiast pozwolić im dostosować się do zmienionej sytuacji prawnej. Zmiany dokonane ustawą, nie mogą więc zaskoczyć adresatów tuż przed, czy też już w trakcie tegorocznych "urlopów narciarskich". Rozwiązaniem tych wątpliwości mogłoby być takie wydłużenie *vacatio legis* ustawy, aby mogła ona wejść w życie od następnego sezonu narciarskiego. W tym ostatnim przypadku należy jednak brać pod uwagę fakt, że w sejmowej Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki toczą się obecnie prace nad rządowym projektem ustawy o sporcie (druk sejmowy nr 2313) przewidującym całościową regulację zasad uprawiania i organizowania sportu. Projekt ten zakłada uchylenie ustawy o kulturze fizycznej.

IV. Uwagi szczegółowe

1. Zgodnie z art. 53d ust. 1 uprawianie rekreacji zimowej w formie narciarstwa lub snowboardu odbywa się z zachowaniem zasad bezpieczeństwa.

Wydaje się, że opiniowana ustawa powinna doprecyzować pojęcie zasad bezpieczeństwa użyte w powyższym przepisie. Analiza obowiązujących przepisów ustawy wskazuje, że do przestrzegania zasad bezpieczeństwa odnoszą się także art. 53, art. 53a, art. 53b oraz art. 53c. Wszystkie te przepisy zawierają jednak doprecyzowanie zasad bezpieczeństwa przez odniesienie do konkretnej dyscypliny sportu lub poprzez upoważnienie ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu do określenia tych zasad w drodze rozporządzenia. Brak doprecyzowania w dodawanym przez nowelizację przepisie może powodować wątpliwości interpretacyjne. Przepis ten nakłada, bowiem na adresata prawny obowiązek przestrzegania bliżej nieokreślonych zasad bezpieczeństwa.

2. Zgodnie z art. 53d ust. 2 do używania kasku ochronnego w czasie jazdy obowiązana jest osoba uprawiająca narciarstwo lub snowboard.

Pozostaje pytanie o to, czy powyższa norma obejmuje swoim zakresem także uprawianie narciarstwa biegowego. W celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych należałoby rozważyć doprecyzowanie przepisu w tym zakresie. Wydaje się natomiast, że poza zakresem normowania pozostają wszystkie inne alternatywne formy uprawiania sportów na stokach narciarskich.

3. Zgodnie z art. 53d ust. 2 należy używać kasków ochronnych odpowiadających "właściwym warunkom technicznym".

Powstaje pytanie o to, jakie kaski będą spełniać te warunki. Doprecyzowanie przepisu wydaje się konieczne. W przeciwnym razie adresaci normy nie otrzymają pełnej informacji, co do zakresu jej dyspozycji.

4. Opiniowana ustawa wskazując na okoliczności, w jakich ma znaleźć zastosowanie nakaz jazdy w kasku ochronnym, nie wskazuje miejsca zastosowania tego nakazu.

Wobec powyższego należy przyjąć, że nakaz ten obowiązuje w każdym miejscu (także na terenie prywatnym nieprzeznaczonym do zbiorowego uprawiania narciarstwa), a nie tylko na zorganizowanych terenach narciarskich. Rodzi to pytanie czy tak szerokie zakreślenie obowiązku używania kasku ochronnego jest adekwatne do intencji ustawodawcy.

Szymon Giderewicz
legislator